

(המשך מעמוד 25)

אין תלות את התופעה בשיקולים ומניעים של... אובייבים" כביכול לצנחנים. בצבא ארה"ב, לדוגמה, שלטו יוצאי הצנחנים במשך כ-20 שנה (רדג'וויי, טיילור, גאבין, ווסטמורלנד). עוד בשנות ה-50 היה כל קצינייבשה אמריקאי, בדרגת לוויטננט, חייב לעבור קורס צניחה או קומנדו ועד 1967 פורדו קצינים שאינם צנחנים, שישיגו כנפייצנחן. ה"היגיון" שמאחרי תפיסה זו — שלפחות עוד צבא אחד קנה אותה — הוא, שכדי ליפול או להידחק ממטוס, בעיניים עצומות, חמש פעמים רצופות, נדרש אומץ לב לא-רגיל. כיום הועם זוהר כנפייצנחן, וכנפיהגיבור התורניות בצבא ארה"ב הן של טייסי-מסוק.

סמל חסר-חשיבות

אף על פי כן, עדיין קיימים צבאות שבם נמשך הפולחן, וראשון בהם צה"ל. על התופעה המשונה, הסרת התקדים או הפשר, של עדיפותם הכמותית והמעמדית של הצנחנים בחי"ר צה"ל כבר עמדנו בסדרת הסקירות על החי"ר לפני שנה, כידוע, היו צנחנים בצה"ל כבר במלחמת-העצמאות, אבל עד 1954 לא נחשבו יחידה מובחרת במיוחד וכל הצניחות בעולם לא הועילו. היסועה — והשם — צמחו רק עם צירוף הצנחנים ליחידה 101 של אריק שרון. מה שיחד את הגוף המאורח — ואת הגדודים והחטיבות שלמים נולדו ממנו — לא היה כלל הצנחנות, אלא התכונות המיוחדות של 101.

כנפי הצנחן אינם אלא סמל חיצוני, חסר כל חשיבות או משמעות

אשר קנתה את שמה עוד לפני שחשב מישהו על זיווגם לצנחנים.

כמו במיקרים רבים אחרים, גם בזה הזכר ההתפתחות בצה"ל בכיוון הפוך לגמרי להתייחסות ככל הצבאות האחרים. באלה, בראי שית היתה הצניחה והיא אשר יצרה את היחידה הייחודיות וה"נבחרת". בצה"ל היו הצנחנים ללא הוציא ורק מיוזום עם יחידות קטנה, שכבר נחשבה נבחרת וייחודית, הוא שעשה את הצנחנים "עליונים". מה שנוגע ל-101 גופא, לא היה נגרע ממנה דבר — כשם שלא נוסף לה משהו — מקיפון או מהיעדרן של כנפיהצנחן.

לאחר שפיצחה את מחסום השמרנות הצבאית והפכה מקובלת, נעשתה הצנחנות עצמה מוסד, אשר השמרנות היא המחויקתו בחיים וגם דוחפת אותו להתרחבות גדולה ככל אפשר (מה שקוראים גם "בניית אימפריה") ואף, לפי אמביציות הנוגעים בדבר, לטעון לבכורה בכוחות היבשה. כך התעוררנו במלחמת ששת-הימים ונוכחנו כי החי"ר הרגיל של צה"ל (ה"המולה") מורכב משלוש חטיבות צנחנים, חטיבת נח"ל (קוטי, באוס-כתף) וגולני. אשרי הצבא שרוב החי"ר בו צנחנים שלא צנחו ולא יצנחו בקרב.

בדירות-הדעת נגמרת במקום שדומה כי דומיננטיות הצנחנים בתחום חיל-הרגלים היא אחת הסיבות — אם לא הסיבה הראשית — בו להיעדר חטיבות חי"ר "מעולה"

נוספות, למרות שאין להבין כיצד יכולה חטיבת צנחנים סדירה להוליד ולפרנס חטיבות-בנות במילואים, אבל לא גולני.

מסתבר כי הצנחנים בצה"ל שחכו מגיין וכיצד באו לעולם, וכי כנפיהצנחן אינם אלא סמל חיצוני, חסר כל חשיבות או משמעות כשלעצמו, של העיליתיות. מזה שנים רבות קמים ומופיעים, בזה אחר זה, קציני צנחנים צעירים וכבדי-סבר היוצאים, אישי-איש בתורו, לחיפוי שים אחר היישות הצנחנית האבודה — שמעולם לא היתה ולא נבראה. תכונה אנושית מאד היא לחפש זהות ומשמעות לסמלים. אבל יש כאלה המסרבים להבין ולקבל, ש"חידוש צניחות" איננו יותר מאשר פולחן לקיום הסמל החיצוני — אך המיקרי והבלתי-רלוואנטי לגמרי, ממש כמו גרזניה-קרב של המישמר השווייצרי בוותיקן. ואיננות וחוסר-השלמה אלה מולידים מסעות אל העבר, בחיפוש אחר השורשים באותם ימים רחוקים, עת חזה הגנרל ארנולד נחיתת ארמיה מוטסת ליד ברלין; ושם אכן היו המוני חיילים קופצים ממטוסים, בפועל ממש, אל קרב "על אמת", דיוויות-דיוויות.

כיוון שרחוק הסיכוי לחידוש תיפארת זו בי מציאות הנוכחית, יש שפיצו עצמם בתחליף, והתדבשו על המסוק ועל החימה הממוספת. דא כאן המקום להרחיב בנושא חשוב זה, אבל נציין כמה נקודות בהקשר נושאנו. אין כל קשר הכרחי שהוא, ולו הרופף ביותר, בין הצניחת הנות והצנחנים לבין המסוק והחימה המושיית תת עיניו.

אם לבחון את הדבר במונחי-שייכות חייליים כיום, הרי מסוקי-התקיפה הייעודי (כגון הקוברנה) הוא האקווי וולנט הממוסך של הטנק; המסוק החמוש — הנושא רגלים וגם חימוש — הוא "נגמ"ש"; ומסוקי-התובלה הוא "משאית" ו"נגמ"ש לא-חמוש". אפשר גם לראות את התכונה המאפיינת של מסוקי-התקיפה כ"אש ארוכת-טווח, בעלת אפקט של אש-עקיפה", ואז מסוק זה הוא "ארטי-לריה". לכן, לא במסוקים יכולים הצנחנים למצוא צידוק ממשי ועדכני לקיומם החילי הנפרד והייחודי — ואזי לאתו צבא שהמסוק ייתפס ויופעל בו כ"אמצעי של הצנחנים".

גם הטיעון "אנטבה", כמצדק או אף מחייב לקיים "חיל צנחנים", משולל בסיס או טעם. הכוח המלחץ הגיע לאנטבה בטסה, לא בצניחה — מפני שנחיתה כזו עדיפה על צניחה, לכל הצרכים ובכל הנסיבות ותמיד תבוצר, בתנאי שתהיה אפשרית. התכונה הפחות רלוואנטית של הלוחמים באנטבה היתה צנחנותם: אפילו לא היה איש מהם רואה מיצנח מימיו, לא היה נגרע כחוט-השערה מיכולתו ומביצועיו. כבר עמדתי, בפירוט רב, על הסכנה הגדולה שבבניית והכנת כוחות למלחמה על-פי ולצורך פעולות כגון אנטבה, משום שאין דבר מושתף בינו לבין לחימה בשדה-הקרב; ומי שמצליח באנטבה יכול לנחול כישלון מוחלט בחווה הסינית, או להיפך. אבל אנטבה איננה משה מפיות הקחצ"רים למיניהם — והי תיקוהו היא, שדיבריהם אינם מעידים על מעשיהם.

חיסול גם להלכה

הו החשש: צבא נדחם כמו שהוא מתכונן ומת-ארגן לפני המלחמה. כאשר מתבררת הטעות בתוך האש, כבר מאוחר מדי — בוודאי כאשר המלחמה מגיעה לשיאה כעבור דקות ספורות מפריצתה, וכל מישכה נמדד בימים.

אם יתפתה צה"ל להאמין כי במלחמה הבאה יש לבצע איגוף-אנכי-עמוק, מפני שכך, יתי-

מוטט" האויב; ואם אכן ישוכנעו האחראיים שצריך לנסות מהלך כזה וגם יורו לארגון נאמר, 2-3 חטיבות במיוחד לאותה מטרה, כיצא אפשר מאד שבשדכים הקרטיים ביותר של המלחמה תושארה עזרה אותן 2-3 חטיבות על פי ציודן; וגם כשיוציאו ממימי צעים שוטפים ויכינו כמיוחד עבור כוח זה חלק משמעותי מעוצמת התובלה האווירית שלנו — וזאת שעה שנאחת הגזרות הקרוי טיית עשוי אפילו חלק מותודה מביובות זו להספיק כדי להפוך מפרה-אפשרית לניצחון ודאי וחינוי.

אפשרי שרק יעוותו את מיבנה ואירגון הכוחות ואת סידרי הקצאתם והפעלתם כדי ליצור ולקיים, בתוך הסד"כ הכולל, "כוחות" מסוימת לאיגוף-אנכי-עמוק, "אם יודמן"; ואולי אפילו — מי יודע? — למיבצע מוטס משלנו. רעה זו יכולה להפוך חמורה ביותר, אם יוחלט, למשל, שכל עוצבת צנחנים צריך שתהיה מסוגלת, מלכתחילה, "גם" למיבצעים מוטסים; וכי בניינה, אירגונה, ציודה ואימונה צריך שיותאמו לכך. הגשמת רעיון זה תפגום, באופן הכרחי וניכר, בהתאמתה וביכולתה של כל עוצבה כזו ליטול חלק בלוחמת-היבשה הקרקעית הרגילה; ולגבי צבא כזה"ל, זוהי מיגבלה שאין להרשותה.

ההיבט המעניין של התלבשות הצנחנים על המסוק היא, שדווקא המסוק מערער, יותר מכל התפתחות אחרת, את עצם הצידוק לקיום הצנחנים, כיישות חילית מוגדרת נפרדת. המסוק, כמו הארון הצבאי שעבר מן העולם,

מסיק להשתעשע בהבלותה של איגופים-אנכיים עמוקים ומיבצעים מוטסים

מיועד ובנוי להוביל יחידות שלמות, על מירב ציודן, כדי שבהגיעו לקרקע יוכלו לפעול מייד כיחידות קרקעיות רגילות, אין כל צורך או היגיון בחיל מיוחד, משום שכיום כל יחידת רגלים היא מועמדת קבועה להטסה במסוק. כך התבשרנו — ולא התפלאנו — כי יחידות גולני, באי-מונייה, מוטסות במסוקים, במשימות קרביות ולא רק במיסגרת תובלה מינהלתית של כוחות. אין גם לתמוה, שהאוגדה הראשונה בצבא ארה"ב אשר הפכה אוגדת "סער-אוויר" (או "יבילת-אוויר" Airmobile) היתה אוגדת חי"ר רגילה, דיוויונית הפרשים ה"ו" (פעם אכן היתה רכובה, והשם נשאר, בגללה נדמה היה כי כינוי היחידות הללו הוא "פרשי-אוויר").

דומני כי גם מעט דברים אלה שהועלו פה, די הם להראות כי השאלה, למה חיל-צנחנים" אינה אקדמאית גרידא — בוודאי לא אצלנו.

אם לא ישכילו האחראיים לרכז את מדוא תשומת-ליבם בדוחמת החי"ר הרגילה, במימי גרת עוצבת הקרקע הרגילה, אלא ימשיכו להשתעשע בהבלותות של "איגופים-אנכיים עמוקים" ומיבצעים מוטסים; "או בלחימה שזי לית עבור צה"ל ועיקר כוחותיו — מפוג אני טבה, ייתכן שהתדופה תימצא רק בהסבת הגלגל לאחור לראשית שנות ה-50, תוך חי-פול, "חיל הצנחנים"; ולא רק חיפול-למעשה, שהתחייב מלכתחילה וכוודאי מתחייב כיום, אלא גם להלכה וכשב.

